

замінений «живим»; життя є суб'єкт, але разом з тим воно є цілісність і, щоб описати «життя-суб'єкт» і процес пізнання, необхідно звернутися до «мисленнєво-свідомого цілого», котре є предметом «наук про дух» (філософія, історія, теологія, культурологія, соціологія тощо). Тут стає зрозумілим, що мова йде про «життя-суб'єкт» і «життя-об'єкт» одночасно. «Науки про дух» (в першу чергу філософія) вивчають постійний рух від чуттєвого до раціонального, мисленнєвого: людський розум «оживляє» об'єкт, даний нам в почуттях (чуттєвості), шляхом мисленнєвої інтерпретації його змісту і значення. Такий науковий підхід в той же час властивий і для людської природи, оскільки він представляє собою повернення до первісної діяльності самого життя: переходячи від внутрішнього досвіду до його оприявлення, ми повертаємося від оприявлення до життя.

Висновки. Таким чином, розвиток поглядів на осмислення феномену життя в контексті сфери раціонального породжує «філософію життя», основним предметом дослідження якої постає сфера «ірраціонального». В контексті взаємовідношення і взаємозв'язку раціонального та ірраціонального наука концептуалізується в напрямки «наук про природу» і «науки про дух» (культуру). В результаті, мислення одержує нові енергії для розвитку, тим самим стверджуючи себе як спосіб пізнання, розуміння і освоєння дійсності. І одночасно – нового соціально-культурного та інтелектуально-духовного простору.

Список використаних джерел

1. Арон Р. Избранное: Введение в философию истории / Р. Арон. – М.: ПЕР СЭ; СПб.: Университетская книга, 2000. – 543 с.
2. Бергсон А. Творческая эволюция / А. Бергсон // Творческая эволюция. Материя и память. – М.: Харвест, 1999. – 1408 с.
3. Гадамер Г.-Х. Истина и метод / Г.-Х. Гадамер. – М.: Прогресс, 1988. – 704 с.
4. Дильтей В. Введение в науки о духе. Опыт полагания основ для изучения общества и истории / В. Дильтей // Собр. соч. – Т.1. – М.: АСТ, 2000. – С.270–298.
5. Дильтей В. Категории жизни / В. Дильтей // Вопросы философии. – 1995. – №10. – С.129–143.
6. Крымский С. Б. Философия как путь человечности и надежды / С. Б. Крымский. – К.: Курс, 2000. – 308 с.
7. Микешина Л. А. Философия познания / Л. А. Микешина. – М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2009. – 560 с.
8. Ницше Ф. О пользе и вреде истории для жизни / Ф. Ницше // Воля к власти. – М.: ЭСКМО; Харьков: Фолио, 2003. – 864 с.
9. Шопенгауэр А. Понятие воли / А. Шопенгауэр // Сборник произведений. – Мн.: ООО «Попурри», 1998. – 464 с.

References

1. Aron R. Izbrannoe: Vvedenie v filosofiju istorii / R. Aron. – M.: PER SJe; Spb.: Universitetskaja kniga, 2000. – 543 s.
2. Bergson A. Tvorcheskaja jevoljucija / A. Bergson // Tvorcheskaja jevoljucija. Materija i pamjat'. – M.: Harvest, 1999. – 1408 s.
3. Gadamer G.-H. Istina i metod / G.-H. Gadamer. – M.: Progress, 1988. – 704 s.
4. Dil'tej V. Vvedenie v nauki o duhe. Opyt polaganija osnov dlja izuchenija obshhestva i istorii / V. Dil'tej // Sobr. soch. – T.1. – M.: AST, 2000. – S.270–298.
5. Dil'tej V. Kategorii zhizni / V. Dil'tej // Voprosy filosofii. – 1995. – №10. – S.129–143.
6. Krymskij S. B. Filosofija kak put' chelovechnosti i nadezhdy / S. B. Krymskij. – K.: Kurs, 2000. – 308 s.
7. Mikeshina L. A. Filosofija poznaniya / L. A. Mikeshina. – M.: «Kanon+» ROOI «Reabilitacija», 2009. – 560 s.
8. Nicshe F. O pol'ze i vrede istorii dlja zhizni / F. Nicshe // Volja k vlasti. – M.: JeSKMO; Har'kov: Folio, 2003. – 864 s.
9. Shopengaujer A. Ponjatije voli / A. Shopengaujer // Sbornik proizvedenij. – Mn.: OOO «Popurri», 1998. – 464 s.

Ivanova N. V., PhD in Philosophical Sciences, associate professor, Head of Department «Preschool education», Lutsk' pedagogical college (Ukraine, Lutsk), iva_chumbas@mail.ru

Energies of life in the thinking reflections of rational and irrational

The question answered in the article concerns with the problem of thinking in the evolution of socio-cultural knowledge, that results an emission of «nature sciences» and «human sciences». Rational and irrational aspects of cognitive attitude to socio-cultural and scientific activities, surveyed by the philosophers of the «philosophy of life», appear in their context. The author focuses on the problem of «life» as a condition for implementing of energy of thinking.

Keywords: thinking, rational, life, irrational, energy, «human sciences», reflection.

Иванова Н. В., кандидат философских наук, доцент, заведующая отделением «Дошкольное воспитание», Луцкий педагогический колледж (Украина, Луцк), iva_chumbas@mail.ru

Енергії життя в мислительних рефлексіях раціонального і ірраціонального

Рассматривается проблема мышления в эволюции развития социокультурного познания, в результате которого выделились «науки о природе» и «науки о духе». В их контексте выделяются рациональный и иррациональный аспекты познавательного отношения к социально-культурной и научной деятельности, исследованных представителями «философии жизни». Автор сосредотачивает внимание на проблеме «жизни» как условия реализации энергий мышления в социокультурном пространстве.

Ключевые слова: мышление, рациональный, жизнь, энергии, иррациональный, «науки о духе», рефлексия.

* * *

УДК 355.40+(477)

Артюшенко О. М.,
кандидат філософських наук, доцент кафедри
іноземних мов, Міжрегіональна Академія управління
персоналом (Україна, Київ)

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА В УКРАЇНІ

Аналізується інформаційна війна, її причини та наслідки. Підкреслено актуальність даної тематики. Проаналізовано етапи виникнення інформаційної війни. Автор акцентує увагу на тих аспектах, які сприяють покращенню інформаційної політики. Держава має створювати всі умови для того, щоб покращувати мовлення на теренах України та за її межами.

Ключові слова: інформаційна війна, гібридна війна, пропаганда, національна безпека, суспільство.

Українське суспільство почало потерпати від інформаційної війни ще з самого початку незалежності української держави, а точніше після розпаду Радянського Союзу.

Ідея ненападу з боку сусідніх держав постійно нависала вищими посадовцями українському народові. За роки незалежності України на каналах українського телебачення не було жодної передачі, яка б висвітлювала стан української армії, стан національної безпеки. Не виділялося суттєвих коштів на утримання армії, не забезпечувалися житлом військовослужбовці. За роки незалежності зник престиж військової професії. Кожна розвинута країна має свою армію, підготовлених фахівців у цій галузі, арсенал зброї, щоб у випадку нападу можна було чим оборонятися. Наша країна, на жаль, стала винятком у загальноприйнятих державних стандартах. Це стало поштовхом до того, що у нас анексували Крим, забрали частину Донбасу.

Отже, метою нашої статті є спроба філософського аналізу інформаційної війни, її причин та наслідків.

Інформаційна війна (англ. *Information War*) – використання і управління інформацією з метою

набуття конкурентоздатної переваги над супротивником. Інформаційна війна може включати в себе:

- збір тактичної інформації;
- забезпечення безпеки власних інформаційних ресурсів;
- поширення пропаганди або дезінформації, щоб деморалізувати військо та населення ворога;
- підрич якості інформації супротивника і попередження можливості збору інформації супротивником [3].

Саме тому інформаційна безпека у більшості країн світу аналогічна терміну «національна безпека». США щороку витрачають на інформаційні технології тільки з федерального бюджету 38 мільярдів доларів. Ще в 1953 році президентом США був підписаний план «Національної психологічної війни», в рамках якого Пентагон та ЦРУ реалізували цілком таємну програму «МК-ультра» (надмозковий контроль). До її реалізації були залучені велика кількість університетів, коледжів, компаній, лікарень.

Аналогічна програма діяла і в Радянському Союзі – «Операція Зомбі» створена спецслужбами під керівництвом ЦК партії мала на меті психотропну обробку великої кількості людей. З того часу психологічні методи боротьби значно вдосконалились та ускладнились, і не всі країни можуть протистояти інформаційній війні [4].

Американський вчений Т. Рона ще у 1976 році вперше застосував термін «інформаційна війна» та окреслив її положення. Після війни з Іраком, де методи інформаційного протистояння показали високу ефективність, вчені взяли досліджувати стратегії інформаційних війн. Білоруський дослідник та вчений Володимир Мироненко, що вивчав питання інформаційної агресії, виділяє три етапи підготовки інформаційної війни.

1 Етап. Створення ядра

У суспільстві з'являється досить велика кількість людей, яких не задовольняє діючий стан речей. Вони мають цінності, що несумісні з світоглядом діючої влади, як правило, виконавчої. Зазвичай ідеологами ядра є чесні, розумні, відповідальні люди. Таким громадянам доручають займатися просвітницькою роботою, взаємодіяти з громадськістю. Їх завдання – розкривати виразки, облудність, корумпованість, злочинність діючого ладу. Ядро має достатньо бути агресивним, щоб не загубитися в інформаційному полі. Ідеологи ядра – мають перш за все орієнтуватися на людей, які потерпають від нерозуміння інформації. Таким чином вони створюють «суспільство озлоблених» та суспільство «ображених».

Головна місія першого етапу – переконувати громадськість, що альтернатива діючій владі не тільки можлива, але й неминуча; головні меседжі: влада злочинна, прихильників альтернативи багато, вони повсякчас діють, вони переможуть.

2 Етап. Створення середовища

Головна мета другого етапу – створити альтернативний інформаційний простір зі своїми установками і табу, аж до рефлексів натовпу. У цей період активно підключаються ЗМІ. Людина у будь-якому випадку потребує інформації щодо тих процесів, які зачіпають її інтереси. Не маючи прямого доступу до вузького політичного кола, людина шукає пояснення процесів у ЗМІ.

Їх завдання – подавати аудиторії не чисті факти, а їх інтерпретацію. Влада ЗМІ над свідомістю будується на тому, що аудиторія не може відчутти різницю між фактом

та між його інтерпретацією, між реальною ситуацією та її відображенням у ЗМІ. Людина натовпу не здатна зберігати критичну дистанцію від ЗМІ. Врешті, щоб уникнути психологічного дискомфорту, людина вибирає ту інформацію у ЗМІ, яка відповідає її поглядам. ЗМІ на цьому етапі фокусуються на емоціях та почуттях людини. Їх завдання – створити політичну реальність у ЗМІ, привертати посилену увагу до певних людей, фактів, організацій, нехтуючи іншими.

3 Етап. Створення атмосфери

На цьому етапі завдається основний удар по противнику. Це не один раптовий напад – це масові, повсякчасні, безперестанні інформаційні атаки з різних сторін. Здебільшого це серія влучних ударів, які противник не очікував, бо цьому передувало маскування та дезінформація. Посіяти паніку, дезорганізувати управління, скувати дії противника, утримати напругу можна завдяки вчасним силовим маневрам (наприклад, зіткнення активістів з правоохоронцями, побиттям журналістів і т.д.). ЗМІ на цьому етапі активно займаються організацією так званих псевдоподій. На відміну від реальних подій, псевдоподії плануються попередньо і організовуються штучно з ціллію репортажів з місця. В залежності від мети та умов, ЗМІ покликані «роздути» проблему, «роз'ятрити рани» людини, викликати в неї політично значущі емоції – цинізм, апатію, покірність, страх, ненависть, агресію. Врешті, у суспільстві створюється вкрай напружена інформаційна та політична атмосфера. Це прирікає противника на неминучу поразку, він програє інформаційну війну і змушений прийняти політичну ізоляцію. Через деякий час окреслюється альтернатива – це можуть бути як відомі політичні діячі або ж «несподівані» гравці, які мають стати панівною силою над людиною натовпу.

Ми погоджуємося з автором цього дослідження, що основними об'єктами інформаційних операцій є: військово-політичне керівництво, окремі соціальні групи населення, національні меншини, ЗМІ, відомі представники інтелігенції, культури, мистецтва, військова організація країни в цілому [4].

На нашу думку, можна виділити ще четвертий (заклучний) етап інформаційної війни – це початок гібридної війни, бо вона зароджується саме на теренах інформаційної війни. Вона дає стійке підґрунтя для розвитку гібридної війни. Українське суспільство сьогодні мимоволі втягнуто в інформаційну війну.

Коли на територію України прийшов агресор, то в нас не було ні ким воювати, ані чим захищатися. Маючи потужну воєнну армію та військову техніку за часів Радянського Союзу, ми все це втратили, не думаючи про завтрашній день. Все можна списувати на агресора, але ж питання в тому, що ми зустріли його не підготовленими ані в фізичному, ані в моральному плані. В нас не було навчених людей, які б могли воювати та захищати нашу державу. Як бракувало, так і бракує нам сьогодні далекоглядності в усіх аспектах парадигми розвитку української держави.

Маючи тісні зв'язки з Росією в економічному, культурному плані, маючи в деякій мірі спільну історію, маючи російськомовне населення на півдні та на сході України, ми навіть і не підозрювали про той факт, що між нами може виникнути військовий конфлікт. Це як сніг на голову для всього українського народу. Після анексії

Криму наші високопосадовці знову розвели руками. «Якби ж знаття» – одна з рис ментальності нашого народу, про яку ще писав Остап Вишня, так і залишається ключовою рисою ведення справ українців.

Це ми не піклувалися про свою національну безпеку, це ми не здійснювали інформаційної пропаганди стосовно своєї держави, це ми не мали достатньо засобів масової інформації для висвітлення реального стану речей в нашій державі, і, нарешті, ми втратили національну пильність та політичну свідомість.

Нам бракувало простої пропаганди для того, щоб сформувати свою національну оболонку, яка б захищала всіх нас від негативного впливу зовнішніх факторів. Пропаганда (лат. *propaganda* дослівно – «яка підлягає поширенню (віра)», від лат. *propago* – «поширюю») – друковане й усне поширення і роз'яснення ідей, учень, поглядів, знань. Пропаганда зазвичай повторюється та розповсюджується через різні засоби масової інформації, щоб сформувати обраний результат суспільної думки [5].

Відносини з Росією почали слабнути, коли Україна вибрала для себе європейський вектор розвитку. Вже тоді потрібно було спрямувати зусилля засобів масової інформації для того, щоб вони несли в маси месидж європейського розвитку, пояснювали населенню важливість саме цього вектору. В нас, як завжди, бракувало політичної волі та кількості українських каналів на півдні та на сході України, які б висвітлювали реалії сьогодення. Там переважали російські канали, які несли «всю правду» в маси про європейський вибір України, про митний союз, вони формували обізнаність тієї частини населення та їхню політичну свідомість. Сучасні засоби масової інформації, створивши, за словами М. Маклюєна «глобальне село», створюють і «нову племенну людину». Ця нова людина відрізняється від того «племінного», який жив колись на землі тим, що його міфи формує «електронна інформація». На його думку, друкарська техніка створила публіку, електронну масу [2]. Така електронна маса готова легко піддаватися різним провокаціям, продаватися і виходити на площі та майдани країни. Біда в тому, що ми випустили цей момент зі свого поля зору, коли пропаганда руйнувала свідомість українського народу. Тепер маємо докласти чимало зусиль, щоб покращити ситуацію в інформаційному просторі.

Міністерство інформаційної політики намагається робити кроки для стабілізації стану в інформаційному полі. Воно ініціює створення Інформаційних військ. Спільно з волонтерами розроблено сайт i-agmy.org. Головне завдання проекту – мобілізувати користувачів соціальних мереж на донесення достовірної інформації та боротьби з російською пропагандою. Поширення фейків, інформаційний і психологічний тиск російських ЗМІ – все це має отримати рішучу українську відповідь. Проект i-agmy.org покликаний виконати функцію об'єднання зусиль в цьому напрямі.

«Я вже неодноразово говорив про необхідність організувати ефективну протидію російським ботам і фейкам. Завдяки цьому проекту я сподіваюсь, у нас з'явиться чимало добровольців, готових поширювати достовірну інформацію і викривати російські фейки. Власне, сам проект інформаційних військ вже започатковано спільно з такими добровольцями», – зазначив міністр Юрій Стець [6].

Інформаційна війна пов'язана з психологічною війною. Є такі американські терміни, що з'явилися в часи

Другої світової: PSYWAR (психологічна війна) та PSYOP (психологічні операції). Психологічні операції спрямовані на те, щоб повідомляти іноземній аудиторії вибрану інформацію з метою вплинути на її емоції, мотиви, об'єктивне мислення і, зрештою, на поведінку урядів, організацій, груп та індивідів. Психологічні операції є складовою комплексу дипломатичних, інформаційних, військових та економічних заходів.

PSYOP можуть спричинити народне невдоволення керівництвом, можуть підірвати управління й контроль і тим самим порушити процес прийняття рішень противником. На сьогоднішній день ми спостерігаємо і психологічну війну, і психологічні операції.

Адам Лелонек вважає, що зараз лише початок інформаційної війни. Тому що вони (Росія – MS) брехали, брешуть і будуть брехати. Нині вони мають кращі засоби й ліпше організованих журналістів. Коли ви боретеся з російською пропагандою, ви не боретеся з інформацією чи з їхніми журналістами. Ви боретеся зі спробою змінити суспільну свідомість і спосіб мислення.

Ви маєте різну інформацію, ваші медіа висвітлюють події на Донбасі. Але вони не кажуть, що відбувається у міжнародному вимірі, хоча це дуже важливо. Саме тому ви часто не розумієте політиків на Заході, не можете збагнути, чому Захід не допомагає вам. Українські медіа не висвітлюють всієї історії.

На жаль, як в Україні, так і в Польщі не зацікавлені в тому, що відбувається за кордоном. Люди не розуміють цього, для них забагато інформації. Чимало видань просто відмовляються аналізувати міжнародні справи. Наприклад, спостерігається тенденція, коли найцікавіші та найпопулярніші польські журнали (що мають близько 120 сторінок) лише 10 сторінок присвячують міжнародним справам [7].

Ми погодимося з висловлюваннями польського історика про те, що потрібно змінювати суспільну свідомість, спосіб мислення наших громадян. Все повинно залежати від керівництва нашої держави, саме воно має розробити план розвитку держави. В єдності наша сила, це мають розуміти високопосадовці і не розколувати суспільство. Там, де процвітає корупція в суспільстві, там не буде ані руху вперед, ані авторитету уряду та парламенту. Це ганьба! «Корупція викачує ресурси з громадян. Вона гальмує економічний розвиток та гальмує людську гідність», – сказав віце-президент США Джозеф Байден. Списувати всі провини на війну, на інформаційну політику Росії проти України не потрібно. Замість того, щоб підтримати суспільство у цей важкий час, наше керівництво обкрадає своїх громадян, кидає їх напризволяще зі своїми проблемами. Ось чому українці все частіше виїжджають працювати до сусідньої Польщі, до інших країн Європи. Варто дослухатися до порад посла США в Україні Джефрі Пайєта, який назвав помилкою української влади створення «фабрики тролів» та «Міністерства правди». Про це американський дипломат заявив під час конференції «Протидія інформаційній війні в Україні» у Києві. «... пріоритетом номер один для України та українського суспільства в 2016 році повинна бути війна з корупцією. Це ключове питання в демонстрації того, що Україна рухається вперед...» [1, с. 5].

Отже, перед українським суспільством стоїть кропітке завдання: створити міцний ґрунт української пропаганди не тільки в своїй країні, а й за її межами. Але

головне завдання – це побороти корупцію. Це робота не одного дня і не одного уряду. Можливо справитися з цим непосильним завданням, якщо ставити перед собою таку ціль. Інформаційне поле повинно працювати на безпеку своєї країни. Це та оболонка, яка має захищати свою країну від інформаційного бруду, який потрапляє через засоби масової інформації та соцмережі. Щоб бути інформаційно захищеними потрібно робити прості речі:

- розширювати радіомовлення на прикордонних районах;
- більше впроваджувати соціальної реклами на каналах телебачення та радіо;
- висвітлювати перемоги наших бійців на Сході України;
- підтримувати переселенців та сімей загиблих;
- впроваджувати реформи;
- боротися з корупцією.

Список використаних джерел

1. KyivPost, December. – 2015. – №11. – S.5.
2. Петрик М. В., Остроухов В. В. та ін. Информационно-психологическая безопасность в эпоху глобализации / М. В. Петрик, В. В. Остроухов. – К., 2008. – 543 с.
3. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
4. http://mymedia.org.ua/articles/infowars/recept_prigotuvannya_nformac_yno_v_y_ni.html
5. Морозов С. М. Шкарапуца Л. М. Словник іншомовних слів. – К.: Наук. думка, 2000. – 680 с.
6. <https://mip.gov.ua>
7. http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/adam_lelonek_pro_informatsiynu_viyynu_prot_i_ukraini_vse_tilki_pochinaetsya/

References

1. KyivPost, December. – 2015. – №11. – S.5.
2. Petryk M. V., Ostrouhov V. V. та in. Informacionno-psihologicheskaja bezopasnost' v jepohu globalizacii / M. V. Petryk, V. V. Ostrouhov. – K., 2008. – 543 s.
3. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
4. http://mymedia.org.ua/articles/infowars/recept_prigotuvannya_nformac_yno_v_y_ni.html
5. Morozov S. M. Shkaraputa L. M. Slovnky inshomovnyh sliv. – K.: Nauk. dumka, 2000. – 680 s.
6. <https://mip.gov.ua>
7. http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/adam_lelonek_pro_informatsiynu_viyynu_prot_i_ukraini_vse_tilki_pochinaetsya/

Artyushenko O. M., Ph.D., Associate Professor of Foreign Languages Department, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine, Kyiv)

Information warfare in Ukraine

The information war, its reasons and consequences are analysed in the article. The rationale of this theme is underlined. The stages of origin of information war are analysed. The author points up those aspects that conduce the improvement of informative politics. The state must create all conditions in order to improve broadcasting on the territory of Ukraine and overseas.

Keywords: information war, hybrid war, propaganda, national security, society.

Артюшенко О. Н., кандидат философских наук, доцент кафедры иностранных языков, Межрегиональная Академия управления персоналом (Украина, Киев)

Информационная война в Украине

Анализируется информационная война, ее причины и последствия. Подчеркнуто актуальность данной тематики. Проанализированы этапы возникновения информационной войны. Автор акцентирует внимание на тех аспектах, которые способствуют улучшению информационной политики. Государство должно создавать все условия для того, чтобы улучшать вещание на территории Украины и за ее пределами.

Ключевые слова: информационная война, гибридная война, пропаганда, национальная безопасность, общество.

УДК 159.9:130.3

Смельяненко Є. О.,
кандидат філософських наук, доцент, докторант,
НІСД (Україна, Київ), shalimova_eo@mail.ru

МАРГІНАЛЬНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ДІЙНОЇ ЕКЗИСТЕНЦІЇ ТА ПАРАДОКС ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ

Дослідження розкриває екзистенційну природу маргінальності у її зв'язках із часом, характеризує її парадоксальність. Маргінальність відкривається свідомості в пожежній ситуації і тому має екзистенційну природу. Природа маргінальності є свідомість в аспекті можливості іншого, яка являє собою реалізацію «інтуїції невизначеності». Маргінальність містить змістовність, проте ця змістовність не вкладається в жодні межі визначеності і представлена безперервним переходом. Це дає можливість розглядати маргінальність як чистий час. Темпоральна природа маргінальності передбачає будь-які зміни, що ведуть до появи нової цілісної свідомості. Але перебування в постійній перехідності спричиняє непомірний тиск і деструктивний вплив на людину.

Ключові слова: буття, свідомість, маргінальність, екзистенційність, час, парадокс.

У науковий вжиток поняття «маргінальна людина» ввів дослідник Р. Парк на початку ХХ століття, позначаючи стан індивіда, який перебуває на межі двох різних, конфліктуючих між собою життєвих укладів. Його дослідження продовжували і розширювали Т. Веблен, Е. Стоунквіст, Д. Головенський, А. Фарж, Я. Штумський, Б. Манчіні та ін. Вітчизняні розвідки маргінальності розгортаються після 80-х років ХХ ст. роботами Є. Старикова. Серед дослідників маргінальності у вітчизняному соціально-філософському варто назвати А. Атояна, С. Кагермазову, В. Муляра, І. Попову, С. Рашковського, М. Тьомкіна, К. Феофанова, Н. Фролову, Б. Шапталова, В. Шапінського та ін. Проте, зі змінами суспільства, з нагнітанням потужних трансформаційних процесів, постійної інтенсифікації соціальної динаміки феномен маргінальності швидко змінюється: розширюється і поглиблюється, ускладнюється та диференціюється, здобуваючи все більш масштабного та впливу на життєдіяльність мас. Наукові здобутки кінця ХХ початку ХХІ століття, хоч і є детальними і численними, вже не відповідають потребам соціальної практики, оскільки не відображають тенденцій реального розгортання явища маргінальності сьогодні, не враховують його всеохопності та фундаментальності. Це обумовлює актуальність пошуку глибинних феноменологічних підґрунть маргіналізації.

Тож, метою даної роботи є осмислити екзистенційну вкоріненість маргінальності в людському бутті і її парадоксальний вплив на людську свідомість.

Для того, щоб визначити природу маргінальності неминуче необхідно здійснити аналіз змістів свідомості, оскільки маргінальність являє себе в якості механізму його функціонування. Природа маргінальності є свідомість в аспекті можливості іншого, яка являє собою реалізацію «інтуїції невизначеності», іншими словами, те, що не потребує доведення. Її підґрунтя не в чомусь заданому наперед, але в потенції творити інше: не людина задає, що вважати очевидним, але сама невизначеність, посвідчуючи себе у якості очевидності, формує її як особистість [2, с. 123–128]. Ця очевидність себе, така, що собі не належить, є можливість бути іншим, оскільки виникає лише в горизонті припущення іншого, тому і виділена якість стає не необхідною, а можливою. Як одна з можливостей, що може реалізуватись, вона є та очевидність, що складає сутнісну основу маргінальності [3].

Маргінальність передбачає певне одкровення, яке може відбутись в свідомості, а може і не відбутись,